

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі

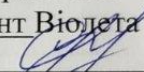
“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету аграрного менеджменту
Анатолій ОСТАПЧУК
_____ 2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри маркетингу та
міжнародної торгівлі
Протокол № 13 від 22 травня 2023р.

Т.в.о. завідувач кафедри
 Олександр ЛУЦЬ

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Маркетинг”
к.е.н.. доцент Віолета Гераймович
“___” _____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

Світова економіка і торгівля

спеціальність 075 «Маркетинг»
освітня програма «Маркетинг»
Факультет аграрного менеджменту
Розробник: доцент, к.е.н. Олена БАБІЧЕВА

Київ - 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни
«СВІТОВА ЕКОНОМІКА І ТОРГІВЛЯ»
Модуль 2 Міжнародна торгівля

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>075 „Маркетинг”</u> (шифр і назва)	
Спеціалізація	(шифр і назва)	
Освітній ступінь	<u>«Бакалавр»</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<u>не передбачений</u> (назва)	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	<u>3</u>	3
Семестр	<u>5</u>	5
Лекційні заняття	<u>15</u> год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	_____ год.	_____ год.
Самостійна робота	75 год.	102 год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	0 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	<u>3</u> год. <u>5</u> год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля» є : формування системи теоретико-прикладних знань про сучасну роль, функціональне наповнення та інструментарій міжнародної торгівлі у високо конкурентному середовищі, закономірності розвитку сучасної світової економіки

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування у студентів цілісної уяви про специфіку міжнародної діяльності;
- засвоєння студентами категоріального апарата, що використовується при здійсненні міжнародної торгівлі;
- формування системи знань про теоретичні засади аналізу міжнародного середовища та оцінювання його привабливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

1.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- загальнотеоретичні основи дисципліни;
- методологію міжнародних маркетингових досліджень;
- форми організації та інструменти державного регулювання міжнародної торгівлі,
- практику наднаціонального регулювання міжнародних торговельних відносин;

вміти :

- визначати показники обсягів, динаміки, результативності та ефективності міжнародної торгівлі;
- використовувати емпіричні та статистичні дані, інформаційні матеріали для аналізу стану світового економічного середовища з метою вибору стратегії здійснення міжнародної торгової діяльності.
-

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК)

- ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК11. Здатність працювати в команді.
- ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу.

СК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

СК6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

СК10. Здатність використовувати маркетингові інформаційні системи в ухваленні маркетингових рішень і розробляти рекомендації щодо підвищення їх ефективності.

СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

СК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

ПРН 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН 5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів.

ПРН 12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади розвитку світової економіки і торгівлі

Тема1. Сутність, етапи та показники розвитку світової економіки і торгівлі.

Світова економіка: сутність, фактори розвитку, елементи і суб'єкти. Головні тенденції формування світової системи. Генезис економічної єдності

світу і його епохи розвитку: аграрна, індустріальна і постіндустріальна. Основні проблеми і протиріччя світової економіки. Проблеми інтеграції України у світогосподарські зв'язки.

Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин. Сутність та визначення міжнародної торгівлі. Підходи до розуміння сутності міжнародної торгівлі: операційний та державно-політичний. Порівняльна характеристика підходів.

Сучасні теорії міжнародної торгівлі. Модифіковані теорії Д. Рікардо: модель Дорнбуша, Фішера, Самуельсона. Динамічні порівняльні переваги. Модифікована модель Хекшера – Оліна – Самуельсона, теорема Рибчинського. Модель специфічних факторів виробництва Рікардо – Вінера. Зовнішня торгівля за умов досконалої та недосконалої конкуренції (інтраіндустріальна торгівля, монополістична конкуренція та олігополія). Зовнішня торгівля України з позицій провідних теорій міжнародної торгівлі. Етапи розвитку міжнародної торгівлі.

Система показників розвитку міжнародної торгівлі: об'ємні (абсолютні), результуючі, структурні, інтенсивності, ефективності, динаміки, зіставлення. Методика та практика розрахунку показників. Сфери застосування показників розвитку міжнародної торгівлі: глобальні оцінки та зіставлення; аналіз розвитку зовнішньої торгівлі країни; галузевий аналіз, оцінка товарного ринку; оцінка зовнішньої торгівлі фірми

Економічні вигоди від міжнародної торгівлі. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Україна в світовій торгівлі.

Тема 2. Форми міжнародної торгівлі

Систематизація форм міжнародної торгівлі: за специфікою регулювання (звичайна, за режимом найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна);

за специфікою взаємодії суб'єктів (традиційна, торгівля за кооперацією, компенсаційна (зустрічна) торгівля); види компенсаційної торгівлі, переваги та недоліки, податкові наслідки бартерних операцій;

за специфікою предмета торгівлі (торгівля сировинними товарами; торгівля промисловими товарами, машинами та обладнанням; торгівля продукцією інтелектуальної праці, торгівля послугами).

Дискримінаційні заходи в міжнародній торгівлі: бойкот, ембарго, економічна блокада.

Тема 3. Система регулювання міжнародної торгівлі

Система регулювання міжнародної торгівлі: рівні (корпоративний, національний, міждержавний, наднаціональний, глобальний) та інструменти (обмежувальна ділова практика, зовнішньоекономічна політика, зовнішньоторговельна політика, преференційні режими, реторсії, репресалії, інтеграційні заходи, рішення міжнародних організацій з регулювання міжнародної торгівлі).

Національний рівень регулювання міжнародної торгівлі. Зовнішньоторговельна політика: сутність, мета, складові. Методи регулювання міжнародної торгівлі на національному рівні: адміністративні, економічні.

Система міжнародних організацій з регулювання світової торгівлі: система ГАТТ-СОР, глобально-універсальні організації, неурядові, галузеві організації, регіональні інститути. СОР та основні принципи регулювання міжнародної торгівлі. Передумови регулювання міжнародних торговельних потоків. Раунди переговорів ГАТТ та їх наслідки. Причини створення СОР та її особливості. Основі угоди системи СОР: Багатосторонні угоди з торгівлі товарами (ГАТТ та інші), ГАТС, ТРІПС, домовленість про правила та процедури урегулювання суперечок. Функції СОР. Порядок прийняття рішень та взаємовідносини із країнами-членами (не членами) та міжнародними організаціями.

Тема 4. Економічна інтеграція та вільні економічні зони як фактори розвитку міжнародної торгівлі

Роль глобалізації та економічної інтеграції. Умови та цілі економічної інтеграції. Форми економічної інтеграції та їх еволюція. Основні інтеграційні об'єднання та їх роль в світовій торгівлі.

Місце зон вільної торгівлі та офшорів в міжнародній торгівлі. Класифікація та задачі різних типів ЗВТ.

Офшори та практика їх використання в міжнародній торгівлі. Антиофшорне законодавство.

Тема 5. Платіжний баланс

Платіжний баланс як основний документ, що віддзеркалює зовнішньоекономічні зв'язки між резидентами двох країн. Принципи побудови платіжного балансу. Кредит платіжного балансу. Дебет платіжного балансу. Баланс офіційних розрахунків.

Макроекономічні чинники, які впливають на платіжний баланс: національний доход; рівень процентних ставок; величина грошової емісії; фіскальна політика держави; валютний курс. Теоретичні засади стосовно регулювання платіжного балансу (неокласична школа, монетаристська теорія і ніші).

Змістовий модуль 2. Світовий ринок та світова торгівля.

Тема 6. Світовий ринок: етапи становлення та основні ознаки

Сутність та характерні риси світового ринку. Етапи становлення та основні ознаки. Класифікація ринків: за предметом, географією, рівнем конкуренції, характером угод. Показники кон'юнктури ринку. Завдання

дослідження кон'юнктури. Інтегральний показник кон'юнктури ринку. Економічний барометр та його значення. Світова ціна: основні ознаки. Множинність цін на світовому ринку. Ціноутворення на світовому ринку.

Тема 7. Міжнародна торгівля товарами

Товар в міжнародній торгівлі та його характеристики. Класифікації товарів у міжнародній торгівлі. Кодування товарів у міжнародній торгівлі. Товарна номенклатура та групи товарів у міжнародній торгівлі. Обсяги, динаміка та структура міжнародної торгівлі товарами. Місце торгівлі сировиною у міжнародній торгівлі. Специфічні риси сировини та палива та їх вплив на торгівлю. Промислова та сільськогосподарська сировина. Динаміка виробництва та споживання сировини у різних країнах. Загальні тенденції торгівлі сировиною та паливом. Головні напрями державного регулювання зовнішньоторговельних операцій з сировиною: національна та міжнародна практика. Світовий ринок нафти та специфіка формування світових цін на нафту. Світові продовольчі ринки. Країни на світових ринках сировини.

Фактори, що впливають на розвиток міжнародної торгівлі машинами та обладнанням. Специфіка торгівлі на сучасному етапі розвитку НТП. Динаміка та структура експорту розвинених країн.

Тема 8. Міжнародна торгівля послугами

Послуги як товар у міжнародній торгівлі. Специфіка послуг у міжнародній торгівлі. Класифікації послуг згідно критеріям ООН, МВФ, СОТ. Передумови та умови формування світового ринку послуг. Специфічні риси торгівлі послугами. Класифікація послуг. Оренда машин та обладнання. Інформаційні послуги. Реклама. Страхові послуги. Динаміка, структура та географічні напрями торгівлі послугами. Міжнародний туризм та його розвиток. Міжнародний ринок транспортних послуг. Транспортні послуги: морський транспорт, залізничний, повітряний та їх регулювання на міжнародному рівні. Роль міжнародних організацій у регулювання транспортних перевезень. Контракти на перевезення та їх специфіка для різних видів транспорту.

Тема 9. Форми торгівлі продукцією інтелектуальної праці

Торгівля ліцензіями: умови виникнення, переваги та недоліки для експортерів та імпортерів, класифікація ліцензій (за об'єктом ліцензування, залежно від наявності в об'єкта патенту, залежно від зв'язку з товарним експортом, залежно від розподілу прав на об'єкт ліцензії між ліцензіаром та ліцензіатом). Форми розрахунків за ліцензії: роялті, паушальний платіж, участь у прибутку, авансовий платіж, передача цінних паперів, передача технічної документації. Тенденції розвитку світового ринку ліцензій. Участь

України в торгівлі ліцензіями. Торговля ноу-хау: сутність та види, особливості міжнародної торгівлі ноу-хау.

Торговля інжиніринговими послугами. Сутність і форми інжинірингу (передпроектний, проектний, післяпроектний, проектно-підрядний, управлінський). Методи визначення ціни інжинірингових послуг. Сучасна практика міжнародної торгівлі інжиніринговими послугами.

Тема 10. Нормативно-правова регламентація міжнародних торговельних угод

Міжнародна комерційна операція та етапи її проведення. Сутність міжнародних торговельних угод. Уніфікація правил міжнародних торговельних угод з купівлі-продажу товарів. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС-2021). Багатокритеріальна класифікація міжнародних комерційних контрактів. Етапи реалізації міжнародного комерційного контракту (підготовка, укладання, виконання). Структура міжнародного комерційного контракту. Умови контракту. Торгові звичаї. Врегулювання міжнародних комерційних спорів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин												
		денна форма							Заочна форма					
		Тижні	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
				л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади розвитку світової економіки і торгівлі														
Тема 1.	Сутність, етапи та показники розвитку світової економіки і торгівлі	1-2	12	2	4			6	12	2				10
Тема 2.	Форми міжнародної торгівлі	3-4	12	2	4			6	12	2	2			8
Тема 3.	Система регулювання міжнародної торгівлі	5-7	16	2	6			8	16	2	2			12
Тема 4.	Економічна інтеграція та вільні економічні зони як фактори розвитку міжнародної торгівлі	8	14	2	2			10	14					14
Тема 5.	Платіжний баланс	9	10	2	2			6	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1		9	64	10	18	0	0	36	64	8	4	0	0	52
Змістовий модуль 2. Світовий ринок та світова торгівля														
Тема 6.	Світовий ринок: етапи становлення та основні ознаки	10	10	2	2			6	10		2			21

Тема 7.	Міжнародна торгівля товарами	11	12		2			10	12					12
Тема 8.	Міжнародна торгівля послугами	12	10		2			8	10					10
Тема 9.	Форми торгівлі продукцією інтелектуальної праці	13	10	2	2			6	10	2				8
Тема 10.	Нормативно-правова регламентація міжнародних торговельних угод	14-15	14	1	4			9	14		2			12
Разом за змістовим модулем 2		6	56	5	12	0	0	39	56	2	4	0	0	50
Усього годин		15	120	15	30	0	0	75	120	10	8	0	0	102

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність, етапи та показники розвитку світової економіки і торгівлі	4	
2	Форми міжнародної торгівлі	4	2
3	Система регулювання міжнародної торгівлі	6	2
4	Економічна інтеграція та вільні економічні зони як фактори розвитку міжнародної торгівлі	2	
5	Платіжний баланс	2	
6	Світовий ринок: етапи становлення та основні ознаки	2	2
7	Міжнародна торгівля товарами	2	
8	Міжнародна торгівля послугами	2	
9	Форми торгівлі продукцією інтелектуальної праці	2	
10	Нормативно-правова регламентація міжнародних торговельних угод	4	2
	Разом	30	8

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність, етапи та показники розвитку світової економіки і торгівлі	6	10
2	Форми міжнародної торгівлі	6	8
3	Система регулювання міжнародної торгівлі	8	12
4	Економічна інтеграція та вільні економічні зони як фактори розвитку міжнародної торгівлі	10	14
5	Платіжний баланс	6	8
6	Світовий ринок: етапи становлення та основні ознаки	6	21
7	Міжнародна торгівля товарами	10	12
8	Міжнародна торгівля послугами	8	10
9	Форми торгівлі продукцією інтелектуальної праці	6	8
10	Нормативно-правова регламентація міжнародних торговельних угод	9	12
	Разом	75	102

Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання

1. Поняття світової економіки і світового господарства.
2. Основні ознаки та структура світової економіки.
3. Етапи формування та періоди розвитку світової економіки.
4. Основні тенденції розвитку світової економіки на сучасному етапі
5. Сутність і характеристика глобальної економіки
6. Сутність, основні ознаки та наслідки глобалізації.
7. Класифікація глобальних проблем та шляхи їх вирішення.
8. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу.
9. Види інтеграційних угруповань
10. Роль ООН у регулюванні глобальних проблем людства.
11. Основні макропоказники, що використовуються при аналізі світової економіки.
12. Фактори, що визначають розвиток світової економіки.
13. Критерії виділення підсистем світового господарства
14. Економічна рівновага в умовах глобалізації економіки.
15. Складові економічна рівноваги
16. Головні міжнародні пропорції, які характеризують стан, закономірності та тенденції світового господарства.
17. Сутність, зміст та специфічні риси міжнародної торгівлі.
18. Особливості, тенденції сучасної зовнішньоторговельної діяльності.
19. Показники зовнішньої торгівлі.

20. Форми МТ щодо предмету торгівлі.
21. Форми міжнародної торгівлі за характером взаємовідносин між партнерами
22. Методи здійснення експортно-імпортних операцій.
23. Механізми державного регулювання зовнішньої торгівлі.
24. Політика протекціонізму, її сутність, форми та аргументи до застосування.
25. Політика вільної торгівлі: сутність, аргументи «за» і «проти».
26. Загальна характеристика митно-тарифних інструментів регулювання
27. Класифікація мит.
28. Класифікація нетарифних інструментів регулювання МТ.
29. Кількісні обмеження МТ: загальна характеристика.
30. Загальна характеристика прихованих торговельних обмежень.
31. Фінансові методи торговельної політики.
32. Практика застосування нетарифних інструментів у міжнародній торгівлі
34. Взаємодія вільної торгівлі та протекціонізму в сучасній торгівлі
35. Поняття, уніфікація та регламентація міжнародних розрахунків.
36. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод.
37. Підстави звільнення від відповідальності. Форс-мажор
38. Класифікація фірм, що діють на світовому ринку
39. Багатосторонні міжнародні інститути регулювання ЗЕД
40. Форми і цілі міжнародної економічної інтеграції
41. Обов'язкові умови зовнішньоторгового контракту купівлі-продажу.
42. Базисні умови поставки Інкотермс 2020
43. Форми передачі технологій
44. Види і особливості ліцензійних угод
45. Строки та способи платежу в зовнішньоторговому контракті
46. Використання офшорних фірм в міжнародному бізнесі
47. Види цін зовнішньоекономічного контракту.
48. Методи міжнародної торгівлі, мотиви їх вибору.
49. Вільні економічні зони. Сучасні типи економічних зон
50. МТ послугами, особливості та регулювання.
51. МТ товарами : регулювання та тенденції розвитку
52. Платіжний баланс :структура, функції, вплив на зовнішню торгівлю

Зразок білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» спеціальність 075 «Маркетинг»	Кафедра маркетингу та міжнародної торгівлі 2023-2024 навч. рік	БІЛЕТ № з дисципліни «Світова економіка і торгівля»	Затверджую Зав. кафедри _____ (підпис) Луцій О.П. (ПІБ) _____ 20__ р.

Дайте письмово відповідь на питання:

1. Форми міжнародної торгівлі та їх поширення.
2. Платіжний баланс :структура, функції, вплив на зовнішню торгівлю

3. Тестові завдання:

1. Індекс стану балансу визначається як:

--

2. Формула показника « генеральна торгівля»

--

3. Коефіцієнт імпортої залежності країни розраховується як відношення:

1. імпорту до експорту
2. імпорту до споживання
3. імпорту до ВВП
4. імпорту до зовнішньоторговельного обороту

4. Світова організація торгівлі почала свою діяльність у:

1. 1995р.;
2. 1947р.;
3. 1992р.
4. немає вірної відповіді.

За наведеними даними по країні розрахуйте такі показники зовнішньої торгівлі: :

А	Індекс імпортої залежності
Б	Індекс умови торгівлі

Млрд. дол.. США

1	Експорт товару	50
2	Імпорт товару	150
3	Виробництво	350
4	Індекс імпортних цін	1,1
5	Індекс експортних цін	1,0

7. Об'єднання національних економік країн в єдиний ринок з вільним переміщенням в його межах товарів, послуг та робочої сили -це:

--

8. Міжнародна торгівлі послугами регулюється угодами:

1. ГАТТ
2. ТРПС
3. ГАТС
4. Немає вірної відповіді

9. Як називається відношення суми експорту та імпорту до ВВП, виражене в %?

1. обсяг експорту;
2. сальдо торговельного балансу;
3. зовнішньоторговельна квота;
4. індекс «умови торгівлі».

10. Повне або часткове припинення стосунків з якою-небудь державою, організацією, установою або окремою особою називається:

--

9. Методи навчання

Проведення лекційних і практичних занять, слайдові презентації (у програмі Power Point) по кожній темі, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання та бізнес-кейси.

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, що включають пізнавальні ігри, навчальні дискусії, рольові ситуації;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації;

- *дидактичні ігри* – метод імітації (наслідування, відображення) ухвалення управлінських рішень в різноманітних ситуаціях згідно правил, які вже розроблено або формуються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення здобувачами вищої освіти поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли є потреба самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі;

- *банки візуального супроводу* сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

10. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Менеджмент і маркетинг» (маркетинг) є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни. Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 23 квітня 2023 року, протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на два-три змістовні модулі. Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи. Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо. Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Рівень знань здобувачів вищої освіти, здобутих за програмами неформальної освіти (стаття 8 пункт 3 Закону України «Про освіту»), має бути підтверджений відповідними документами (наприклад, вивчення англійської мови – сертифікатами рівня B1 і вище; навчання на курсах BAS (Business Automation Software) – сертифікат САБ (спілки автоматизаторів бізнесу); навчання на курсах Мережевої академії Cisco –талузевим сертифікатом Cisco; навчання на курсах підготовки оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок – кваліфікаційне свідоцтво та ін.). Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої лабораторної роботи, теми лекційного чи практичного заняття, змістового модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни, якщо програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни. Рішення про зарахування знань, здобутих за програмами неформальної освіти, приймає лектор дисципліни спільно із завідувачем кафедри. Зарахування всього навчального матеріалу дисципліни не звільняє здобувача вищої освіти від складання екзамену з цієї дисципліни.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи R_{HP} (не більше 70 балів) за

формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M}^{(1)} \cdot K_{3M}^{(1)} + \dots + R_{3M}^{(n)} \cdot K_{3M}^{(n)})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R_{3M}^{(1)}, \dots, R_{3M}^{(n)}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{3M}^{(1)}, \dots, K_{3M}^{(n)}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{3M}^{(1)} + \dots + K_{3M}^{(n)}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K_{3M}^{(1)} = \dots = K_{3M}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M}^{(1)} + \dots + R_{3M}^{(n)})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа. На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний. Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напрямку підготовки) у поточному навчальному році;

- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;

- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових

модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо. Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти. Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни. Семестровий екзамен (далі – екзамен) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – залік) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту). Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

1. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Світова економіка і торгівля» Бабічева О.І., 2022

12. Рекомендована література Базова

1. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник/ За ред. О.А.Устенка.- Тернопіль: Економ. думка,

2002.- 504 с.

2. Світова економіка і торгівля/Навч. Посіб./ С.І. Чеботар, Є.В. Савельєв, Я.С. Ларіна, М.Г. Шевчик, А.В. Рябчик, Р.І. Буряк, О.С. Брацлавська, М.В. Лизун.- К.-Чернівці, ПП «Родовід», 2010.-212с.
3. Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. Міжнародна торгівля: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 488 с.

Додаткова

4. Бураковский І. Теорія міжнародної торгівлі. – 2-ге вид.-К.: Основи, 2000.-241 с.
5. Заблоцька Р.О. Світовий ринок послуг.: Підручник. 2-е видання. – К.: Знання України, 2005. – 280 с.
6. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география. Учебник для вузов. М.: Аспект Пресс, 2005. – 285 с.
7. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації /Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська та ін.; За ред. Я. А. Жаліла. - К.: НІСД, 2005. - 388 с.
8. Система світової торгівлі: Практичний посібник / Пер. з англ.. – К.: “К.І.С.”, 2002. – 348 с.
9. Світова економіка: Підручник / А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков та ін. – К.: Либідь, 2000. – 582 с.
10. Шевчук В. О. Міжнародна економіка: теорія і практика. - Львів: Каменярь, 2003. — 719 с.
11. Шиффман С. Техника заключения сделок: Методики, которые действительно работают. – М., 2003. -176 с.
12. Лагутін В. Цивілізаційні та інституційні фактори глобальних економічних трансформацій XXI ст. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2019. № 2. Режим доступу: [http://zt.knute.edu.ua/files/2019/02\(103\)/3.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2019/02(103)/3.pdf)

13. Інформаційні ресурси

1. Аналітичні матеріали Міністерства с.г. США - Data & Analysis / www.fas.usda.gov
2. Аналітичні і статистичні матеріали ФАО/www.fao.org
3. Журнал «Економіка України» - <http://www.economukraine.com.ua>
4. Офіційний сайт світової організації торгівлі -<https://www.wto.org/>
5. Журнал «Мировая экономика и международные отношения»
6. www.binas.unido.org. Аналітичні і статистичні матеріали ЮНІДО
7. www.dzi.com.ua
8. www.ukrstat.gov.ua
9. Trade and Development Report Series - <https://unctad.org/en/Pages/Publications/TradeandDevelopmentReport.aspx>